

„Bugestolerne“, der saa godt som alle ere oprettede som den mindst bekostelige Indretning til at afhjælpe en Skoles Overtallighed (Lov 8de Marts 1856 § 1), betjenes af ueraminerede Lærere, deriblandt mange Kvinder.

Med Hensyn til Kjøbstadstolerne er der i Oversigten kun skjelnet mellem Betalingsstoler og Friistoler, saa at de Kjøbstæder, for hvilke der er medregnet to Skoler mellem Skoleinspektionskredsens samtlige Skoler, have en Skole af hver Art, de andre kun en Friistole. Dette var efter de hertil indkomne Beretninger om Skolevæsenets Tilstand i 1876 Tilfælde i Sorø, Bordingborg, de bornholmste Kjøbstæder med Undtagelse af Svaneke og Nexø, Faaborg, Wrøgeskøbing, Skagen, Frederikshavn, Søby, Hjørring, Grenaa, Skanderborg, Lemvig, Solstedbro, Ringkøbing og Fredericia, altsaa fornemmelig kun i de mindre Kjøbstæder, naar undtages Fredericia, Rønne og Faaborg, hvor man ved en i de senere Aar foretagen Omordning af Skolevæsenet har indbraget Betalingsstolerne for at kunne udvide Undervisningen i Friistolerne.

Maa der spørges om Omfanget og Byrden af den Virksomhed, som vil tilfalde de eventuelle Skoleinspektører, da vil samme vel afhænge af adskillige andre Forhold, saasom Skolebørnernes Antal, Skolernes Art, Skoleinspektionskredsens Udstrækning og Form samt Kommunikationsmidler, men de Momenter, som der fornemmelig maa tages Hensyn til, ville dog blive Antallet af Skolerne og Lærerne, hvilke toende Momenter for de offentlige Skolers Vedkommende maa tages i Betragtning ved Siden af hinanden. Det vil nemlig af den medfølgende Oversigt samt det Ovenanførte ses, at, ligesom foruden Kjøbstadstolerne ogsaa mange offentlige Landsbystoler have flere end een Lærer, saaledes er der Distrikter paa Landet, hvor de offentlige Skolers Antal er betydelig større end de faste Læreres, hvad nærmere vil fremgaa af en Sammenligning mellem Oversigtens Angivelser af Skolernes og Lærerembedernes Antal. Og om der end i disse Distrikter til de faste Lærere kommer et Antal ekstraordinære Lærere, navnlig de saakaldte Vinterlærere, kan det dog formentlig ikke anses for nødvendigt, at Skoleinspektionen i de ommeldte Kredse til Stadighed udstrækkes til alle de Undervisningsindretninger, der efter en vid Betydning af Ordet i Oversigten ere opførte som Skoler, hvilke ofte kun omfatte ganske faa Børn og ikke have faste Undervisningslokaler, hvorimod deslige Smaaskoler i Henseende til Inspektion kunne betragtes som Afdelinger af vedkommende Hovedlærers Skole. Noget Lignende gjør sig gjældende med Hensyn til de private Skoler; thi mange af disse, saavel i Kjøbstæderne som paa Landet, have et meget indskrænket Børneantal og kunne rettest betragtes som Hjemmeundervisning. Da der, som ovenfor berørt, for Kjøbstædernes Vedkommende i Oversigten ifkun er skjelnet mellem offentlige Betalingsstoler og offentlige Friistoler, vil paa den anden Side Byrden ved Skoleinspektionen i Kjøbstæderne mere være at bedømme efter Lærerembedernes end efter Skolernes Antal.

Kjøbenhavn den 30te Oktober 1877.

Fischer.

Stibsted,
Jm.

Til

Landsthingets Udvalg til Behandling af Lovforslaget angaaende nogle Bestemmelser om Borger- og Almueskolevæsenet.”